

Asia: VN/33943/2025

Hallituksen esityksen luonnos laeiksi yliopistolain, ammattikorkeakoululain, opintotukilain 4 §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena)

Lausunnonantajan lausunto

Yleinen näkemyksenne esityksestä sekä tiivistelmä lausuntonne pääkohdista

Suomen Yrittäjät pitää esityksen tavoitteita korkeakoulutustason nostamisesta, koulutuspolkujen monipuolistamisesta sekä jatkuvan oppimisen vahvistamisesta perusteltuina. Korkeakoulutuksen joustavuuden lisääminen vastaa osaltaan työelämän muuttuviin osaamistarpeisiin ja voi parantaa osaavan työvoiman saatavuutta myös pk-yrityksissä.

Esityksessä ehdotettu mahdollisuus suorittaa korkeakoulututkinto maksullisena avoimena korkeakouluopetuksena edustaa merkittävää muutosta suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä. Sääntely luo uuden, maksuttoman tutkintokoulutuksen rinnalla toimivan väylän tutkinnon suorittamiseen.

Suomen Yrittäjät katsoo, että esityksen vaikutukset riippuvat ratkaisevasti sen käytännön toteutustavasta. Keskeistä on, millä tavoin uusi koulutusväylä kohdennetaan ja viestitään potentiaalisille opiskelijoille ja työelämätoimijoille, kuten työnantajille. Uudistus poikkeaa olennaisella tavalla nykyisestä tilauskoulutuksesta, jossa koulutus perustuu tyyppillisesti ryhmämuotoiseen toteutukseen, ja mahdollistaa yksilöllisemmän koulutuspolun.

Suomen Yrittäjät tukee hallituksen esitystä, mutta kiinnittää huomiota seurannaisvaikutuksiin ja tarvittaviin vaikuttavuusarviointeihin.

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Esityksen tavoitteet korkeakoulutettujen osuuden kasvattamisesta, jatkuvan oppimisen vahvistamisesta ja koulutuspolkujen joustavoittamisesta ovat kannatettavia. Työelämän rakennemuutos ja osaamisvaatimusten kasvu edellyttävät uusia väyliä osaamisen kehittämiseen.

Mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimena korkeakouluopetuksena ilman opiskelijavalintaa voi lisätä koulutuksen saavutettavuutta muodollisten valintamenettelyjen näkökulmasta. Samalla esitys siirtää koulutukseen pääsyn kriteeristöä osin maksukykyyn perustuvaksi, mikä on merkittävä rakenteellinen muutos, etenkin kun opiskelija voi siirtyä maksullisesta tutkintokoulutuksesta maksuttomaan. Tämä vaatii tilastollista seurantaakin sekä pohdintaa korkeakouluilta, miten maksullisia avoimen väylän tutkinto-opintoja markkinoidaan ja kohdennetaan.

Uudistus voi avata uusia mahdollisuuksia yritysten osaamistarpeisiin vastaamisessa, erityisesti jatkuvan oppimisen näkökulmasta. On kuitenkin tarkoituksenmukaista arvioida tarkemmin, millä tavoin yritykset voisivat hyödyntää järjestelmää henkilöstönsä osaamisen kehittämisessä ja missä määrin työnantajat osallistuvat tutkintokoulutuksen rahoittamiseen.

Esityksen tavoitteiden toteutumisen kannalta keskeistä on, missä määrin uusi väylä täydentää nykyistä järjestelmää ja missä määrin se vaikuttaa opiskelijakäyttäytymiseen sekä koulutukseen hakeutumiseen. Lisäksi on seurattava aktiivisesti, nouseeko osaamistaso työelämässä ja löytävätkö aikuisopiskelijat tutkintokoulutuksen maksullisen väylän kautta.

Näkemyksenne avoimena korkeakouluopetuksena järjestettävän tutkintokoulutuksen järjestämistä koskevista ehdotuksista (1. lakiehdotuksen 7 § ja 8 c § sekä 2. lakiehdotuksen 10 § ja 12 c §). Onko ehdotetussa sääntelyssä muutos- tai täsmennystarpeita?

Sääntelyssä keskeisiä huomioita ovat:

- hinnoittelun ja kustannuslaskennan läpinäkyvyys
- maksullisen ja maksuttoman koulutuksen välisten suhteiden hallinta
- heikentämiskiellon käytännön toimeenpano

Esityksen mukaan maksullinen koulutus ei saa heikentää maksuttoman koulutuksen määrää tai laatua. Tämän kiellon toimivuus edellyttää käytännössä jatkuvaa seurantaakin, erityisesti tilanteissa, joissa opiskelijoita siirtyy maksullisesta koulutuksesta maksuttomaan.

Näkemyksenne opiskelupaikkojen varaamiseen (ensikertalaiskiintiö) liittyvästä ehdotuksesta (1. lakiehdotuksen 36 b § sekä 2. lakiehdotuksen 28 b §)

Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna ratkaisua, jonka mukaan avoimena korkeakouluopetuksena suoritettu tutkinto tai opiskelupaikan vastaanottaminen ei vaikuta ensikertalaisasemaan.

Näkemyksenne opintotukilakia koskevasta ehdotuksesta (3. lakiehdotus)

Esityksen mukaan avoimena korkeakouluopetuksena suoritettavaan tutkintoon ei myönnettäisi opintotukea. Rajaus korostaa maksullisen koulutusväylän luonnetta ensisijaisesti työelämässä oleville suunnattuna vaihtoehtona. Samalla se vaikuttaa siihen, millaisille opiskelijaryhmille väylä on tosiasiallisesti mahdollinen. Suomen Yrittäjät pitää esitystä perusteltuna.

Näkemyksenne korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annettua lakia koskevasta ehdotuksesta (4. lakiehdotus)

Esityksen mukaan maksullisena avoimena korkeakouluopetuksena tutkintoa suorittavat opiskelijat eivät kuulu opiskeluterveydenhuollon piiriin. Suomen Yrittäjät pitää esitystä perusteltuna.

Näkemyksenne esitysluonnoksen vaikutusarvioista vaikutusarviolajeittain. Mitkä ovat omat arvionne esityksen vaikutuksista? Puuttuuko esityksen vaikutusarvioista jotakin? Korkeakouluja pyydetään arvioimaan, miten ja missä laajuudessa esitysluonnoksen mukainen mahdollisuus suorittaa tutkinto avoimessa korkeakouluopetuksessa voitaisiin ottaa käyttöön sekä millä aikataululla. Lisäksi korkeakouluja pyydetään arvioimaan, millaisia vaikutuksia tämän käyttöönoton toteutumisella olisi korkeakoulujen muuhun avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaan.

Suomen Yrittäjät katsoo, että vaikutusarvioita tulisi täydentää erityisesti seuraavilta osin:

- pk-yritysten henkilöstön osallistumismahdollisuudet
- alueelliset vaikutukset
- työnantajien rooli koulutuksen rahoittamisessa

Lisäksi on perusteltua tarkastella:

- millaisia siirtymiä syntyy maksullisen ja maksuttoman koulutuksen välillä
- miten uudistus vaikuttaa korkeakoulujen koulutustarjonnan rakenteeseen

Näkemyksenne esityksen voimaantuloaikataulusta (esitysluonnoksen mukaan ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.8.2028)

Suomen Yrittäjät näkee, että esityksen voimaantuloaikaa voisi aikaistaa vuodella, alkamaan jo syyslukukaudella 2027. Vaikka kaikki korkeakoulut eivät olisi siihen mennessä valmiita tarjoamaan maksullisia tutkintoon tähtääviä avoimia opintoja, osa voisi nopeastikin reagoida työelämän tarpeisiin nykyisen tarjonnan puitteissa. Esityksessä ei perustella, miten voimaantulon ajankohta on valikoitunut.

Muut huomiot ja näkökohdat

Uudistus muuttaa avoimen korkeakouluopetuksen roolia merkittävästi, kun siihen liitetään tutkintokoulutuksen suorittaminen täyskatteisena toimintana. Tämä muutos edellyttää huolellista arviointia siitä, miten avoimen korkeakoulutuksen odotukset, kuten joustavuus ja saavutettavuus, toteutuvat jatkossa.

Nyroos Maria

